

День Гідності та Свободи: сторінка новітньої історії України

тематичний вебліографічний список

*На Майдані життя б'ється серце надії!
На Майдані життя стали доньки й сини!
Україно моя, чи здобудеться мрія,
За яку свою кров ми в цей день пролили...*

21 листопада в Україні відзначається День Гідності та Свободи. Це державне свято народжене самим життям у 2014 році і знаменує початок двох революцій, які відбулися в Україні у XXI столітті: Помаранчевої революції 2004 року та Революції Гідності 2013 року.

[Указ про відзначення Дня Гідності та Свободи](#) на державному рівні п'ятий президент України Петро Порошенко підписав 13 листопада 2014 року №872/2014. Так, відповідно до указу, День Гідності та Свободи встановлено «з метою утвердження в Україні ідеалів свободи і демократії, збереження та донесення до сучасного і майбутніх поколінь об'єктивної інформації про доленосні події в Україні початку XXI століття, а також віддання належної шани патріотизму й мужності громадян, які восени 2004 року та у листопаді 2013 року – лютому 2014 року постали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини і громадянина, національних інтересів нашої держави та її європейського вибору».

Революція Гідності залишила глибокий, визначальний і незабутній слід в історії та відкрила вікно можливостей для якнайважливіших змін в Україні – процесу декомунізації, розвитку громадянського суспільства, що потужно заявило про себе на Майдані у вигляді численних громадських ініціатив і волонтерського руху на розбудову війська і захист держави, подальших процесів трансформації посттоталітарного суспільства в демократичне. Ідеали Революції, надії й рішення разуче змінили нашу ментальність, розпочали і продовжують формувати нашу нову політичну ідентичність. Процес не завершено. Бо історія штука не скороспішна. Коли ж завершиться – будуть і правильні рішення, і краще життя.

Ресурси інтернет за темою:

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики : [кол. монографія] / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.); авт. кол. : П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізник, І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний, О. А. Чирков, Л. В. Чупрій ; М-во освіти і науки України, НДІ українознавства. – Київ : МП Леся, 2016. – 586 с. - Режим доступу : <http://ndiu.org.ua/images/book/agres-ros-1.pdf> (дата звернення 18.10.2022).

Автори колективної монографії «Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики» подали увазі читача власний погляд на історичні витоки та паралелі російської агресії проти України. Автори описують причини виникнення протестів, які переросли в Революцію Гідності проти проросійського режиму внутрішньої окупації України.

Пропонується увазі державних органів влади, істориків, політологів, викладачів вищих навчальних закладів, студентів й усіх, хто цікавиться новітньою історією України і є небайдужим до долі соборної і самостійної України.

2. Балабан Ростислав. Майдан як політичний інститут / Ростислав Балабан // Наукові записки. – 2018. – Вип. 2 (76). – С. 113 – 131. - Режим доступу : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/balaban_maidan.pdf (дата звернення 15.10.2022).

У статті простежена генеза Майданів, що мали місце в Україні від початку 1990-х років до сьогодення. Подано характеристику кожного з них, окреслено спільні та відмінні риси. Проаналізовано дії влади, встановлено, що запобіганню або конструктивному розв'язанню проблем, що артикулювалися учасниками кожного з Майданів, заважала відсутність механізмів встановлення комунікаційних зв'язків між представниками владних структур і громадянами.

3. Бевз Т. А. Феномен «революція» у дискурсах мислителів, політиків, науковців : монографія / Т. А. Бевз ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ : Вид-во ІПіЕНД, 2012. – 176 с. - Режим доступу : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/fenomen-revolution_151.pdf (дата звернення 17.10.2022).

У монографії розглядається еволюція терміну «революція» у суспільнополітичній думці: від астрономічного розуміння до політичного, а також «феномен» революції як певна множинність, яка виникає на перетині різних дискурсів (політичних, соціальних, релігійних, наукових). Революція досліджується як закономірна форма розвитку суспільства, яка викликана тими ж причинами, що і еволюція. Здійснена спроба оцінити революцію і саму ідею революції з точки зору сьогодення з урахування конкретноісторичних умов, у яких відбувалися революційні події або ж народжувалися ідея і образ революції.

4. Білик Галина. Особливості зображення Революції Гідності в українській літературі 2013-2015 років / Галина Білик // Рідний край. – 2015. - № 2 (33). – С. 118 – 124. - Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5820/1/Bilik.pdf> (дата звернення 17. 10.2022).

Стаття осмислює українську літературу 2013–2015 років, присвячену Революції Гідності, або Євромайданові. Окреслюються п'ять основних груп тематичних видань: майданна лірика; майданний епос; хроніка подій, зокрема фотоальбоми; книги пам'яті; публіцистика Майдану. Особливий акцент зроблено на жанрових різновидах літературно-художніх творів, їхньому проблемно-тематичному й ідейному наповненню, стильових пошуках літераторів.

5. Бондарчук Т. В. Кохання, розстріляне снайпером / Т. В. Бондарчук. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2014. - 320 с. - Режим доступу : https://nebesnasotnya.com/pdf/Tetyana-Bondarchuk_Kohannya-rozstrilyane-snajperom.pdf (дата звернення 17.10.2022).

Книга Тетяни Бондарчук «Кохання, розстріляне снайпером», до якої ввійшли спогади автора про коханого чоловіка, Героя Небесної Сотні, Героя України, патріота, голову Старокостянтинівської міської організації ВО «Свобода», націоналіста, члена виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради, вчителя фізики Старокостянтинівської гімназії, почесного громадянина міста Старокоснянтинова, та спогади побратимів, свободівців, друзів, однопумців, соратників, колег, учнів, громади міста Старокостянтинів про Людину, яка віддала своє життя за майбутнє України, загинула на вул. Інститутській у Києві, рятуючи поранених, 20 лютого 2014 року.

6. Великі війни, великі трансформації: історична соціологія 20-го століття, 1914-2014 : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (27-28 листоп. 2014 р., Київ) / уклад. : А. А. Мельниченко, П. В. Кутуєв, А. О. Мігалуш ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т України «КПІ», Ф-т соціології і права, Каф. соціології [та ін.]. – Київ : Вид-во Політехніка, 2014. – 337 с. - Режим доступу : https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Veliki-vijniveliki-transformatsiyi_2014.pdf (дата звернення 17.10.2022).

Світові війни 20-го століття суттєво прискорили трансформацію імперій у національні держави; держави зосередили небачені ресурси та владу над індивідами й суцільними соціальними / етнічним / расовими групами. Війна стала не лише засобом зовнішньої політики, але й інструментом політики внутрішньої, яка була покликана радикально переформатовати соціальну структуру та вимагала появи нових політичних інституцій.

7. Герасименко Ніна. Особливий погляд (огляд романів українських письменниць про події Революції Гідності та війну на сході України) / Ніна Герасименко // Слово і Час. – 2018. - № 7. – С. 24 - 35. - Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/134-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1350-1-10-20191101.pdf> (дата звернення 17.10.2022).

У статті розглянуто романи сучасних українських письменниць (М. Матіос, І. Роздобудько, Г. Вдовиченко, О. Захарченко, Л. Орляк, Г. Кирпи), присвячені подіям на Майдані 2013 – 2014 рр. та російсько-української війни на Донбасі 2014 – 2015 рр. Твори проаналізовано в контексті літератури про Майдан та АТО, висвітлено літературно-критичний дискурс навколо текстів.

8. День Гідності та свободи (21 листопада) : інформ.-метод. матеріали / Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – музей Революції Гідності. – Київ : [б. в.], 2022. – 47 с. - Режим доступу : https://www.maidanmuseum.org/sites/default/files/imce/informaciyno_metodychni_den_gidnosti_ta_svobody_2021_nmrg_0.pdf (дата звернення 17.10.2022).

21 листопада 2021 року в Україні відзначають День Гідності та Свободи. Цього дня з інтервалом у дев'ять років розпочалися два наймасовіші протести в сучасній Україні: у 2004 році – Помаранчева революція, у 2013-му – Революція Гідності. День Гідності та Свободи є не лише черговою пам'ятною датою в календарі, цей день символізує відданість України ідеалам і принципам побудови демократичної держави та ідеям свободи. Події, до яких приурочено День Гідності та Свободи, є одними з ключових моментів українського державотворення, знаковими точками консолідації народу та уособленням глибинних трансформацій суспільної свідомості.

9. Історія України : підручник для студентів неіст. спец. вищ. навч. закл. / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.] ; за заг. ред. М. І. Бушина, О. І. Гуржія ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : Вид-во ЧДТУ, 2016. – 644 с. – Режим доступу : <https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/13039/1/020063092.pdf> (дата звернення 17.10.2022).

У підручнику подано загальну характеристику історії України по періодах, висвітлено процес становлення української державності, широку панораму історичного минулого

українського народу. Авторський колектив зробив акцент на політичному аспекті історії України. Для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів.

10. Киридон А. М. Євромайдан / Революція Гідності : причини, характер, основні етапи / А. М. Киридон // Історична пам'ять. – 2015. – Вип. 33. – С. 17 – 32. - Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4395/1/Kiridon.pdf> (дата звернення 17.10.2022).

Євромайдан / Революція Гідності став наймасштабнішою подією в новітній історії України, засвідчивши також нові зсуви в колективній свідомості суспільства. Більшість експертів маркують вихід людей на вулиці в листопаді 2013 року, після відмови уряду підписати Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом, як цивілізаційний вибір. Продовження громадських протестів і самоорганізація суспільства на протигагу тиску з боку держави та мобілізація громадян для захисту України від військової агресії на Сході країни вказують на надзвичайну важливість цього вибору й увиразнюють характер націо-та державотворення в Україні.

11. Ковтонюк Н. П. Постколоніальне прочитання дискурсу Революції Гідності : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Н. П. Ковтонюк ; М-во освіти та науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2020. – 218 с. – Режим доступу : https://shron1.chtyvo.org.ua/Kovtoniuk_Nataliia/Postkolonialne_prochytannia_dyskursu_Revolutsii_hidnosti.pdf?PHPSESSID=qs5istp1igb81kkkchpi7avmb4 (дата звернення 14.10.2022).

Дисертація є першою спробою систематично дослідити літературу Революції Гідності. У дисертації доведено, що культурологічний план Революції Гідності потрібно розглядати як дискурс, який складається з текстів різних знакових систем, їхніх історичних, психологічних, ідеологічних контекстів, законів формулювання істинності тверджень та цінностей учасників протесту, а літературу, інспіровану цією подією, – аналізувати в тісному взаємозв'язку з іншими мистецькими й немистецькими практиками, використовуючи міждисциплінарний метод.

12. Кондратюк Костянтин Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посібник / Костянтин Кондратюк, Володимир Качмар ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 212 с. – Режим доступу : https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/1603042997135_Verstka_Kachmar.pdf (дата звернення 15.10.2022)

Висвітлено новітню добу української історії, яка охоплює період від повоєнної відбудови до “перебудови” М. Горбачова та здобуття Україною незалежності, а з 1991 року – процес розвитку незалежної держави України. Описані причини виникнення протестів, які переросли в Революцію Гідності проти проросійського режиму внутрішньої окупації України.

13. Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / упоряд. : Тетяна Ковтунович, Тетяна Привалко ; Укр. ін-т нац. пам'яті. – Київ : К.І.С., 2015. - 320 с. - Режим доступу: <https://www.ippo.if.ua/predmety/istoriya/media/files/45-hystory-maydan.pdf> (дата звернення 17.10.2022).

У збірнику подані фрагменти спогадів учасників протестних акцій, що відбувалися в Україні з 21 листопада 2013 року до 22 лютого 2014 року і названі Революцією гідності. Інтерв'ю були зібрані Українським інститутом національної пам'яті у рамках проекту «Майдан: усна історія». Проект реалізується у партнерстві з Фондом збереження історії Майдану.

14. Майдан. До і після. Антологія актуальної драми / [авт. кол. : Я. Верещак, О. Вітер, Н. Марчук, О. Миколайчук-Низовець, Н. Неждана, Н. Симчич, К. Скорик, Д. Терновий]. – Київ : Світ Знань, 2015. – 256 с. - Режим доступу : <http://kurbas.org.ua/projects/maidan/maidan.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Події Революції Гідності та війни стали знаковими для нашого народу та змінили не лише Україну, а й увесь світ. Розуміння цього перетворення у свідомості надзвичайно важливе саме зараз. І тільки мистецтво дає можливість усвідомити нові виклики, об'єднати країну і світ заради найважливіших цінностей – свободи, справедливості, гідності.

15. Майдан. Свідчення. Київ, 2013–2014 роки / за ред. Леоніда Фінберга та Уляни Головач. – Київ : Дух і Літера, 2016. – 784 с. - (Бібліотека спротиву, бібліотека надії). - Режим доступу : <https://core.ac.uk/download/pdf/149251321.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Ця книга – добірка свідчень про події Революції Гідності в Україні (листопад 2013 – лютий 2014 років). Зібрано та публікуються розповіді оборонців, медиків, священників, митців – людей різного віку та фаху, мешканців практично всіх регіонів країни. Вони були учасниками й свідками Майдану – етапу «народження нової нації». Майдан, поза сумнівом, стане одним із важливих символів української новітньої історії. Багатоголосся думок, представлених у книзі, ми певні, зацікавить як сьогоднішніх, так і прийдешніх читачів.

16. Медвідь Федір. Феномен „помаранчевої революції” в контексті розбудови громадянського суспільства / Федір Медвідь, Михайло Гордієнко // Політичний менеджмент. – 2006. - № 1. – С. 44 – 55. - Режим доступу : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/medvid_fenomen.pdf (дата звернення 15.10.2022).

Феномен «помаранчевої революції» осмислюється крізь призму боротьби правлячої номенклатури і нової еліти в Україні. Розглядаються спроби конвергенції позитивного громадянського імпульсу в структурну модернізацію українського суспільства і держави. Аналізуються етнопсихологічні, ментальні характеристики українців, що наклали свій відбиток на характер і перебіг подій осені 2004 року. З точки зору європейської стратегії та віднайдення власної ідентичності розглядаються процеси оптимізації української влади і становлення структур громадянського суспільства.

17. Офіцинський Юрій. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років) / Юрій Офіцинський ; Нац. спілка краєзнавців України. - Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2018. - 312 с. – Режим доступу : <https://nsku.org.ua/wp-content/uploads/2018/08/vijna2014.pdf> (дата звернення 15.10.2022)

Російське військове вторгнення в Україну, спочатку в Крим, а потім – на Донбас, що розпочалося 20 лютого 2014 р. у прихованій (гібридній) формі та триває донині всупереч нормам міжнародного права, стало яскравим історичним прецедентом у сучасному світі. Міжнародна спільнота вимушена докорінно переглянути своє ставлення до Російської Федерації. Оскільки бойові дії на сході України досі тривають, то запропонована тема вже за часовою наближеністю є надзвичайно злободенною. Російська агресія в Україну, по суті, є відліком нової «холодної війни». Її ще називають Другою холодною війною, адже перша завершилась розпадом СРСР 1991 р.

18. Пам'ять онлайн: цікаво, доступно, достовірно. Каталог проєктів [Українського інституту національної пам'яті] для вільного використання / упоряд. : Н. Позняк-Хоменко, О. Полтавець ; вступ. ст. В. В'ятровича ; Укр. ін-т нац. пам'яті. – Київ : Вид-во УІНП, 2019. - 132 с. – Режим доступу : https://shron1.chtyvo.org.ua/Pozniak-Khomenko_Nataliia/Pamiat_onlain_Tsikavo_Dostupno_Dostovirno.pdf?PHPSESSID=1kijf6kpnI3mjksq42l8h1gom1 (дата звернення 15.10.2022).

Наші науково-популярні видання, фотодокументальні виставки, інтернет-сторінки, відео й аудіо, настільні ігри присвячені різним темам, проте їх об'єднує спільний підхід - розповідати про минуле через долі людей. Таким чином ми втілюємо ще один важливий принцип: «повертаємо історію людям, повертаємо історії людей». Він найкраще дозволяє зрозуміти складність минулого, вчить критично оцінювати його, переосмислювати.

19. Поетична енциклопедія. Герої майдану. Т. 1 / упоряд. О. Федішин – Івано-Франківськ : 2016. – 230 с. - Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Fedyshyn_Oksana/Poetychna_entsyklopediia_Heroi_Maidanu.pdf? (дата звернення 15.10.2022).

Книжка «Поетична енциклопедія. Герої Майдану» укомплектоване збірками віршів по регіонах України, де проживали полегли патріоти, алфавітно впорядковане видання містить поетичні присвячення кожному герою Небесної Сотні – Герою України, удостоєному ордена «Золота Зірка».

20. Потапенко Ярослав. Рецепція Євромайдану в сучасному українському соціокультурному дискурсі / Ярослав Потапенко // Наук. записки. – [2014?]. – Вип. 4 (78). – С. 4 – 21. - Режим доступу : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/potapenko_retseptsia.pdf (дата звернення 15.10.2022).

У статті представлені ключові тенденції в осмисленні подій Революції Гідності, що їх можна виокремити в публікаціях вітчизняних інтелектуалів. Особлива увага акцентується на оцінці ролі й місця Євромайдану в новітніх геополітичних реаліях, а також визначенні його рушійних сил та суспільно-політичних наслідків.

21. Президентські вибори та Помаранчева революція: вплив на трансформаційні процеси в Україні / за ред. Г. Курта, І. Кемпе, В. І. Андрійка. - Київ : Заповіт, 2005. - 148 с. – Режим доступу : http://www.fes.kiev.ua/Dokument/election_ukr.pdf (дата звернення 15.10.2022).

2004-й рік став вирішальним історичним роком для України. Після 10 років перехідного періоду вона опинилася на роздоріжжі між демократією та авторитаризмом. Президентські вибори розглядалися як ключові для розвитку демократії. Спочатку основними гравцями були не лише два кандидати в президенти, погляди яких щодо майбутнього України були досить відмінними, але й колишній президент зі своєю адміністрацією, чиї намагання вплинути на вибори, по суті, зашкодили демократичному розвитку й поставили його під загрозу.

22. Приховані спогади : навч.-метод. посібник для роботи з чутливими та контроверсійними темами сучасної історії України / кол. авт. – Київ : ДЄОНІС ПЛЮС, 2022. – 208 с. - Режим доступу : <https://www.tolerspace.org.ua/book/PryhovaniSpogady.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Посібник присвячено проблемі викладання чутливих тем на уроках історії та інших суспільних дисциплін. Видання містить статті про особливості викладання контроверсійних питань і розробки одинадцяти уроків з окремих тем історії України періоду незалежності, а також тематики гендерної рівності та свободи совісті в Україні. Посібник є результатом роботи проєкту «Приховані спогади».

23. Революція Гідності 2013–2014 рр. та агресія Росії проти України : наук.-метод. матеріали / Головка Володимир, Палій Олександр, Черевко Оксана, Янішевський Сергій ; за заг. ред. Павла Полянського. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, 2015. – 36 с. - Режим доступу : <https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/21/Revolyucziya-gidnosti.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Починаючи з осені 2013 р., в Україні відбулися революційні зміни. Громадяни відстояли права людини і демократичні свободи, зроблені реальні кроки на шляху до європейської інтеграції. Разом із тим Україна стала об'єктом російської агресії: тимчасово окупований Крим, військовослужбовці та найманці з Російської Федерації вторглися на Донбас. Багато подій вже стали історією, інші ще тривають, а відтак перед викладачами постала надскладна проблема: як викладати учням неоднозначні та трагічні події 2013–2014 рр. Усвідомлюючи складність таважливості цієї проблеми, авторський колектив пропонує науково-методичні матеріали «Революція Гідності 2013–2014 рр. та агресія Росії проти України». Вони, за нашим задумом, можуть слугувати своєрідною платформою для синхронізації індивідуальних історій багатьох людей та історії країни в цілому.

24. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / [Г. В. Боряк (кер. авт. кол.), В. В. Головка (координатор проєкту), В. М. Даниленко, С. В. Кульчицький, О. М. Майборода, В. А. Смолій (відп. ред.), Л. Д. Якубова, С. О. Янішевський] ; НАН України ; Ін-т історії України. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 796 с. - Режим доступу : <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-686-5/978-966-521-686-5.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Праця «25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави» пропонує новий погляд на історію України після 1991 р. Новітній період розглянутий під кутом активності українського суспільства, піки якої приходилися на три революції – Революцію на граніті, Помаранчеву революцію та Революцію гідності. Кожна з них надавала потужні імпульси для розбудови держави.

25. Сасин Г. В. Обґрунтування сучасного типу революцій в транзитному суспільстві на прикладі України : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. В. Сасин ; М-во освіти та науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2015. – 173 с. – Режим доступу : https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/v_sasyn.pdf (дата звернення 15.10.2022).

«Помаранчева революція» в Україні, яка відбулася 2004 року, була першою спробою населення змінити старі порядки за допомогою ненасильницької боротьби. Ця революція відкрила нову главу в історії нашої держави і привела до відчутних змін у міжнародній політиці, але логічного завершення вимог, які були поставлені «Помаранчевою революцією», Україна так і не досягла. Як продовження боротьби за демократизацію, економічний та політичний розвиток країну сколихнула нова хвиля революції, якій згодом дали назву «революція Гідності», що не лише ознаменувалася нечуваним патріотизмом, а й показала важливість національної ідеї українців.

26. Ткаченко К. Катерина Ткаченко: «Серце, яке розквітло. Майдан художниці Катерини Ткаченко» : [інтерв'ю з Катериною Ткаченко – художницею, учасницею Помаранчевої революції та Революції Гідності] / спілкувалася Анастасія Сокирко ; редагувала Олена Максименко // Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – музей Революції Гідності. – 27 квіт. 2021 р. – Режим доступу : <https://www.maidanmuseum.org/uk/node/1510> (дата звернення 15.10.2022).

27. Турченко Федір. Україна – повернення історії. Генеза сучасного підручника / Федір Турченко. – Київ : Генеза, 2016. – 104 с. – Режим доступу : <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-11-0765-5/978-966-11-0765-5.pdf> (дата звернення 17.10.2022).

У книжці йдеться про підручники з історії, написані в перші роки незалежності України. Характеризується загальнополітична ситуація, у контексті якої відбувалася реорганізація історичної освіти, розроблялися нові програми і концепції історичної освіти, обговорювалися нові навчальні видання. Значна увага приділяється спробам проросійських і прокомуністичних політичних сил України вплинути на концепцію і зміст підручників. Описується провал цих спроб.

28. Україна після Євромайдану : досягнення та виклики / ред. : М. Яковлєв, О. Гарань. – Київ : Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2015. – 132 с. – Режим доступу : <https://dif.org.ua/uploads/pdf/23979972759e8f27cea41a5.67738027.pdf> (дата звернення 15.10.2022).

Євромайдан, який пізніше переріс у Революцію Гідності, був за багатьма позиціями неординарною подією не лише для України, яка вже мала неодноразовий досвід масових протестних акцій населення, але й для Європи. Відмова Віктора Януковича від підписання договору про асоціацію з ЄС була першим поштовхом, який вивів на вулицю тих людей, що бачили майбутнє України у спільноті вільних і демократичних країн європейського субконтиненту.

29. Українська Революція гідності, агресія РФ і міжнародне право : [кол. монографія] / упоряд. Олександр Задорожній. - Київ : К.І.С., 2014. - 1000 с. - Режим доступу : https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainska_Revoliutsiia_hidnosti_ahresiia_RF_i_mizhnarodne_pravo.pdf? (дата звернення 15.10.2022).

В монографії подано міжнародно-правовий аналіз подій в Україні з кінця листопада 2013 року до літа 2014 року. Провідні вітчизняні юристи-міжнародники роблять міжнародно-правовий аналіз, а також намагаються дати правову кваліфікацію подіям на Майдані Незалежності у Києві під час Революції гідності (листопад 2013 — лютий 2014), агресії РФ щодо України, що мала наслідком анексію Криму, а також подіям на сході України, зокрема діяльності угруповань «ДНР» та «ЛНР». Значна увага приділена захисту прав і свобод громадян під час цих подій.

Інші ресурси інтернет

30. Анастасія Мартинова - Не спи (присвячено Революції Гідності) [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=iAxfO4AuWU4> (дата звернення 27.10.2022).

31. Вірш до третьої річниці Революції гідності [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=CidM9gLXLeU> (дата звернення 27.10.2022).
32. Горіла шина, палала... Там барикада стояла! [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=39NXCnwYyac> (дата звернення 27.10.2022).

Музичні та пісенні твори періоду Революцію Гідності

33. День Гідності та Свободи [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=6tl6y5TYudQ> (дата звернення 27.10.2022).
34. «Думок не приходити не пригадую» - січневі події Революції Гідності очима фотографа [Електронний ресурс] // Суспільне Новини : сайт. - Режим доступу : <https://suspilne.media/198989-dumok-ne-prihoditi-ne-prigaduu-sicnevi-podii-revolucii-gidnosti-ocima-fotografa/> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.
35. Звернення Президента України з нагоди Дня Гідності та Свободи [Електронний ресурс] // Президент України. Офіційне інтернет-представництво : сайт. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-gidnosti-ta-svo-71637> (дата звернення 27.10.2022).
36. Історія українських майданів - від протестів на граніті до Помаранчевої Революції [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=tBukajst_mk (дата звернення 27.10.2022).

Базові демократичні свободи українці змушені виборювати на майданах. Нині в Україні та світі добре знають про Євромайдан 2013-2014 років та Помаранчевий Майдан 2004-го.

37. Історії та спогади учасників Революції Гідності [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=ZTxIj-QtdyU> (дата звернення 27.10.2022).

Революція Гідності змінила життя українців на до та після. Учасники подій на Майдані розповіли реальні історії тих днів.

38. Інформаційно-методичні матеріали до Дня Героїв Небесної Сотні, розроблені Національним музеєм Революції Гідності [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : сайт. – Режим доступу : <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/viyskovym/informaciyno-metodychni-materialy-do-dnya-geroyiv-nebesnoyi-sotni-rozrobleni-nacionalnym-muzejem-revoljuciyi-gidnosti> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.
39. 21 листопада – День Гідності та Свободи: інформаційно-методичні матеріали [Електронний ресурс] // Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – музей Революції Гідності : сайт. – Режим доступу : <https://www.maidanmuseum.org/uk/node/1734> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.

40. Майдан Гідності: Як це було [Електронний ресурс] // Український інтерес : сайт. - Режим доступу : <https://uain.press/articles/majdan-gidnosti-yak-tse-bulo-12311> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.

41. Наказ Міністерства освіти і науки України, м. Київ від 12 вересня 2022 р. № 809 Про оголошення у 2022 році конкурсу на здобуття державних іменних стипендій найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України : сайт. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-ogoloshennya-u-2022-roci-konkursu-na-zdobuttya-derzhavnih-imennih-stipendij-najkrashim-molodim-vchenim-dlya-uvichnennya-podij-revolyuciyi-gidnosti-ta-vshanuvannya-podvigu-geroyiv-ukrayini-geroyiv-nebesnoyi-sotni> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.

42. Океан Ельзи - Вставай, мила моя, вставай (Революція 2014) [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=6tHU1XXSrHI> (дата звернення 27.10.2022).

Музичні та пісенні твори періоду Революцію Гідності

43. Помаранчева революція: як сотні тисяч українців вперше об'єдналися на Майдані [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=J3BsZBN2PPI> (дата звернення 27.10.2022).

44. Революція Гідності [Електронний ресурс] // Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – музей Революції Гідності : сайт. – Режим доступу : <https://www.maidanmuseum.org/uk/storinka/revolyuciya-gidnosti> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.

45. Революція Гідності: унікальні кадри з іншого боку барикад – російська зброя та медалі для силовиків [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=u-4a5Tq03d0> (дата звернення 23.10.2022).

Інший бік Революції Гідності. Отримали унікальні кадри з протилежного боку барикад. Коли проти Майдану почали діяти бійці з російською символікою, як їм проповідували рускій мір та чому силовики приховували свої звання.

46. Революція Гідності-19.02.14: Хронологія подій [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=0Cd7wcvrB7I> (дата звернення 27.10.2022).

День, коли повстала вся Україна. Ми продовжуємо згадувати події Революції гідності. Хронологія 19-го лютого 2014-го року.

47. Річниця двох революцій. Що потрібно знати про День Гідності та Свободи [Електронний ресурс] // Суспільне Новини : сайт. – Режим доступу :

<https://suspihne.media/81651-ricnica-dvoh-revolucij-so-potribno-znati-pro-den-gidnosti-ta-svobodi/> (дата звернення 27.10.2022). – Назва з екрана.

21 листопада в Україні відзначають День гідності та свободи – одне зі знакових офіційних свят, встановлене на честь двох революцій, які відбулися в Україні у 2004 та 2013 роках. Цього дня українці вшановують пам'ять про людей, які під час Революції Гідності та Помаранчевої революції стали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини й громадянина, національних інтересів держави та її європейського вибору.

48. Указ президента України №872/2014 про День Гідності та Свободи [Електронний ресурс] // Президент України. Офіційне інтернет-представництво : сайт. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/8722014-18001> (дата звернення 27.10.2022).

49. Штурм Майдану Ніч Пливе кача [Електронний ресурс] // YouTube : сайт. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=HRu3LXOV8rs> (дата звернення 27.10.2022).

Ця пісня стала гімном Революції Гідності. Спроба штурму Майдану. Будинок Профспілок, що горить. Майдан. Народження нації українців.